Hukuk Bölümü 2011/131 E. , 2011/199 K.

- ARAŞTIRMA GÖREVLISI OLARAK GÖREV YAPMAKTA IKEN ISTIFA EDEN DAVACININ, DOKTORA EĞITIMI IÇIN YURTDIŞINDA BIR ÜNIVERSITEDE GÖREVLENDIRILMEDEN ÖNCE, DAVALI IDAREYE VERDIĞI TAAHHÜTNAME VE YÜKLENME SENEDININ IPTALI ISTEMIYLE AÇTIĞI DAVANIN, ÖZEL HUKUK HÜKÜMLERINE GÖRE ADLİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI GEREKTIĞI HK.

- UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 27
- UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 13
- UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 10
- İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU (2577) Madde 2
- YÜKSEKÖĞRETİM KANUNU (2547) Madde 35

"İçtihat Metni"

Davacı : S.Ö.

Vekili : Av. T.Ö.

Davalı : Abant İzzet Baysal Üniversitesi Rektörlüğü

Vekili : Av. M.F.P.

O L A Y : Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde araştırma görevlisi olarak görev yapmakta iken, 17.06.2002-26.06.2007 tarihleri arasında, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35.maddesi kapsamında davalı idare adına Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde lisansüstü eğitim (doktora) yapmak üzere görevlendirildikten sonra, davalı idarece 17.11.2008 tarihinden itibaren 6 ay süreyle ABD FIorida Üniversitesi'ne doktora çalışması amacıyla gönderilen ve 17.05.2009 tarihinde süresi 3 ay uzatılmış bulunan davacı 31.03.2010 tarihinde istifa etmiştir.

Davacıdan, yurt içi görevlendirme öncesi Bolu 4. Noterliği'nce 07.06.2002 tarih ve 2945 yevmiye numarası ile onaylanan taahhütname ve yüklenme senedi ile yurt dışı görevlendirme öncesi, 11.11.2008 tarihli taahhütname ve yüklenme senedi alınmıştır.

Davalı Rektörlük Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı tarafından gönderilen 14.06.2010 tarih ve .../278 sayılı yazı ile davacının yurt içi ve yurt dışı görevlendirmeleri nedeniyle bu süreler içerisinde kendisine ödenen toplam 133.000,00 TL tutarındaki yurt içi ve yurt dışı maaşlarının ve cezalarının yasal faizleriyle birlikte üniversite hesaplarına yatırılması istenilmiş, davacının itirazı üzerine anılan birim tarafından 01.07.2010 tarih ve B.30.2.ABÜ.0.65.00.00/308 sayılı yazı ile yapılan yeni hesaplamaya ilişkin borç dökümü ve bu borcun üniversite hesaplarına yatırılması hususları davacıya tebliğ edilmiştir.

Davacı vekili, müvekkiline ödenen maaşların iadesi istemini içeren rektörlük işlemi ve işlem dayanağı taahhüt ve kefalet senedinin iptali istemiyle idari yargı yerinde açtığı davada, Sakarya 2. İdare Mahkemesi, 30.09.2010 gün ve E:2010/801, K:2010/805 sayılı karar ile, davacıdan cezai şart ile birlikte toplam 86.338,28 TL'nin tahsil edilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle ilgili ayrı, bu işlemin dayanağı olan taahhüt ve kefalet senetlerinin iptali istemiyle ilgili ayrı dava açılması gerektiğinden bahisle, 2577 sayılı Yasanın 15/1-d maddesi uyarınca dava dilekçesinin reddine karar vermiştir.

Bunun üzerine davacı vekili dilekçesini yenileyerek, doktora eğitimi için ABD FIorida Üniversitesi'nde görevlendirilmeden önce müvekkiline imzalattırılan 11.11.2008 tarihli, 11 maddeden ibaret taahhütname ve yüklenme senedinin iptali istemiyle yeniden idari yargı yerinde dava açmıştır.

Davalı idare vekili birinci savunma dilekçesinde, uyuşmazlık konusunun adli yargının görev alanına girdiğini ileri sürerek, görev itirazında bulunmuştur.

SAKARYA 2. İDARE MAHKEMESİ: 12.01.2011 gün ve E: 2010/1110 sayı ile; 2577 sayılı Yasanın 2. maddesinde; İdari dava türlerinin, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı açılan iptal davaları; idari işlem ve eylemlerden dolayı kişisel haklan doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları; kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı açılan davalar olarak sayıldığı; idari yargının idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimini yapmakla görevli olduğunun kurala bağlandığı; idarenin, idare hukuku alanında kamu gücüne dayalı olarak re-sen ve tek yanlı irade açıklaması sonucu tesis etmiş olduğu işlemlere, hukuk alanında yeni durumlar oluşturmasıyla idari işlem kimliği kazandırmakta ve kural olarak bu işlemlerin özel yasal düzenlemeler dışında, idari yargı denetimine tabi bulunduğu; dosyanın incelenmesinden, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde araştırma görevlisi olarak görev yapmakta iken, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35.maddesi uyarınca davalı idare adına Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde lisansüstü eğitim (doktora) yapmak üzere görevlendirilen davacının buradaki eğitimini tamamladıktan sonra davalı idarece 17.11.2008 tarihinden itibaren 6 ay süreyle ABD FIorida Üniversitesi'ne gönderildiği, 17.05.2009 tarihinde de bu görevlendirmenin 3 ay süreyle uzatıldığı, davacının 31.03.2010 tarihinde istifa etmesi nedeniyle 01.07.2010 tarih ve 308 sayılı işlemle mecburi hizmetini çalışarak yerine getirmediğinden bahisle yüklenme senedine göre tarafına yapılan ödemelerin tahsilinin istenildiği, bunun üzerine doktora eğitimi için ABD FIorida Üniversitesi'nde görevlendirilmeden önce davacıya imzalatılan 11.11.2008 tarihli taahhütname ve yüklenme senedinin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığının anlaşıldığı; uyuşmazlıkta davacının verdiği taahhütname ve kefalet senedinin 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35.maddesi uyarınca başka bir üniversitede lisansüstü eğitim yapmak üzere görevlendirilmesindeki önemli etkisi dikkate alındığında, davacının söz konusu taahhütname ve kefalet senedini davalı idare ile eşit düzeyde olarak, isteği ve özgür iradesi ile imzaladığının kabulü mümkün olmadığından, bu taahhütname ve yüklenme senedinden doğan uyuşmazlığın özel hukuk alanını ilgilendirmediği, görüm ve çözümünün idari yargı yerlerinin görev alanında kaldığı sonucuna varıldığı gerekçesiyle; davalı idarenin görev itirazının reddine ve Mahkemelerinin görevliliğine karar vermiştir.

Davalı idare vekilinin olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması yolundaki dilekçesi üzerine, dava dosyası Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI; konunun çözümü için uyuşmazlığın temelini oluşturan işlemin incelenmesinin gerektiği; uyuşmazlığın, taraflar arasındaki sözleşmeden diğer bir ifadeyle yüklenme ve kefalet senedinde yer alan borçtan kaynaklandığı; 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun öğretim elemanı yetiştirmeye ilişkin 35. maddesinden bahisle; dava dosyasının incelenmesinden; iptali istenilen taahhüt ve yüklenme senediyle araştırma görevlisi olan davacı ile Üniversite arasında bir sözleşme ilişkisi kurulduğunun anlaşıldığı; dolayısıyla, uyuşmazlığın taraflar arasındaki sözleşmeden diğer bir ifadeyle taahhüt senedinden yer alan borçtan kaynaklandığı, sözleşmede yer alan borçtan kaynaklanan uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli bulunduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 10 ve 13. maddeleri gereğince olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına,

dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine karar vermiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre Danıştay Başsavcısı'nın da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI; dosyanın incelenmesinden; Sakarya İkinci İdare Mahkemesinde açılan davanın konusunu, taahhüt ve yüklenme senedinin iptali isteğinin oluşturduğunun anlaşıldığı; İdari Yargı Düzeninin, hukuk devletlerinde, hukuka bağlı olması gereken kamu idaresinin işlem ve eylemlerinin hukuka uygunluğunun yargısal yöntemlerle denetlenmesinin sağlanması amacıyla var olan yargı düzeni olduğu, bu yargı düzenine mensup mahkemelerde açılacak iptal davalarının konusunun ise, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (a) bendinde, idari işlemler olarak gösterilmiş bulunduğu; gerek uygulama, gerekse öğreti'de, idari işlemin tanımının, idarenin kamu hizmetinin yürütümü amacıyla ve tek yanlı irade açıklamasıyla tesis etmiş olduğu kesin ve yürütülmesi gerekli işlemler olarak yapıldığı, bu tanıma göre, idari yargı yerlerinde iptal davasına konu edilecek hukuksal işlemlerin; öncelikle, kamu idaresinin işlemi olması, kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla tesis edilmiş bulunması, kamu idaresinin tek yanlı irade açıklamasının ürünü olması ve, nihayet kesin ve icrai (yürütülmesinin gerekli) olmasının zorunlu bulunduğu; oysa; olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılan davada iptal istemine konu edilen taahhüt ve yüklenme senedinin, kamu idaresinin irade açıklamasıyla hukuk düzeninde varlık kazanan bir işlem olmadığı, söz konusu senedin, İdare Hukukundaki adıyla "idare edilen" statüsünde bulunan özel hukuk gerçek kişisinin, irade açıklamasıyla, kendisini yükümlülük altına sokan bir özel hukuk işlemi olduğu; Özel Hukuk (Borçlar Hukuku) kurallarına göre; bu işleme varlık kazandıran kişi iradesindeki sakatlıklar (iradeyi ifsat eden haller) sebebiyle işlemin iptaline ya da hükümsüzlüğüne karar verme görev ve yetkisinin, bu Hukuktan kaynaklanan uyuşmazlıkları çözmekle görevli Adli Yargı Düzenine mensup mahkemelere ait bulunduğu gerekçesiyle; 2247 sayılı Kanunun13'üncü maddesi uyarınca yapılan başvurunun kabulünün uygun olacağı yolunda yazılı düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa AYSAL, Eyüp Sabri BAYDAR, Sıddık YILDIZ, Nurdane TOPUZ, Sedat ÇELENLİOĞLU ve Ayhan AKARSU'nun katılımlarıyla yapılan 03.10.2011 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Başvuru yazısı ve dava dosyası üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı idare vekilinin anılan Yasanın 10/2 maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nca, 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mehmet BAYHAN ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, Davalı Üniversitede araştırma görevlisi olarak çalışmakta iken, 17.11.2008 tarihinden itibaren 6 ay süreyle ABD FIorida Üniversitesi'ne gönderilen, 17.05.2009 tarihinde süresi 3 ay uzatılmış bulunan ve bu sırada 31.03.2010 tarihinde görevinden istifa eden davacının, Florida Üniversitesine gönderilmeden önce imzaladığı ve görevinden istifa etmesi sonrasında davalı Üniversite tarafından uygulamaya konulan 11.11.2008 tarihli taahhüt ve yüklenme senedinin iptali istemiyle açılmıştır.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun, "Öğretim elemanı yetiştirme" başlıklı 35. maddesinde " Yükseköğretim kurumları; kendilerinin ve yeni kurulmuş ve kurulacak diğer yükseköğretim kurumlarının ihtiyacı için yurt içinde ve dışında, kalkınma planı ilke ve hedeflerine ve Yükseköğretim Kurulunun belirteceği ihtiyaca ve esaslara göre öğretim elemanı yetiştirirler.

(Ek fıkralar: 17/8/1983 - 2880/18 md.) Öğretim elemanı yetiştirilmesi amacıyla üniversitelerin araştırma görevlisi kadroları, araştırma veya doktora çalışmaları yaptırmak üzere başka bir üniversiteye, Yükseköğretim Kurulunca geçici olarak tahsis edilebilir. Bu şekilde doktora veya tıpta uzmanlık veya sanatta yeterlik payesi alanlar, bu eğitimin sonunda kadrolarıyla birlikte kendi üniversitelerine dönerler.

Yurt içi veya yurt dışında yetiştirilen öğretim elemanları, genel hükümlere göre bağlı oldukları yükseköğretim kurumlarında mecburi hizmetlerini yerine getirmek zorundadırlar. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlere, yükseköğretim kurumlarında görev verilmez. Özel kanunlarla getirilen mecburi hizmet çalışmaları bu hüküm dışındadır." denilmiş; Yasa'nın "Yurt içinde ve yurt dışında görevlendirme" başlıklı 39. maddesinde ise, " (Değişik: 9/4/1990 - KHK - 418/25 md.; İptal: Ana.Mah'nin 5/2/1992 tarih ve E.1990/22, K.1992/6 sayılı Kararı ile; Yeniden düzenleme: 18/5/1994 - KHK - 527/17 md.)

Öğretim elemanlarının kurumlarından yolluk almaksızın yurt içinde ve dışında kongre, konferans, seminer ve benzeri bilimsel toplantılarla, bilim ve meslekleri ile ilgili diğer toplantılara katılmalarına, araştırma ve inceleme gezileri yapmalarına, araştırma ve incelemenin gerektirdiği yerde bulunmalarına, bir haftaya kadar dekan, enstitü ve yüksek okul müdürleri, onbeş güne kadar rektörler izin verebilirler. Bu şekilde onbeş günü aşan veya yolluk verilmesini gerektiren veya araştırma ve incelemenin gerektirdiği masrafların üniversite ile buna bağlı birimlerin bütçesinden veya döner sermaye gelirlerinden ödenmesi icabeden durumlarda, ilgili yönetim kurulunun kararı ve rektörün onayı gereklidir.

Öğretim elemanları birinci fıkrada ve bu Kanunun 33 üncü maddesinde sayılan yurt dışına gönderilme halleri dışında mesleklerine ait hizmetlerde yetiştirilmek, eğitilmek, bilgilerini artırmak veya staj yapmak için Yükseköğretim Kurulunun teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca üniversiteler itibariyle bir yılı geçmeyecek şekilde her yıl belirlenecek kontenjan ve süreler dahilinde yurt dışına gönderilebilecekleri gibi aynı amaçlarla dış burslara dayanılarak da gönderilebilirler. Belirlenen kontenjanların üniversiteye bağlı birimler arasında dağıtımı üniversite yönetim kurulunun kararı ve rektörün onayı,gönderilme ise ilgili yönetim kurulunun kararı ve rektörün onayı ile olur. Zorunlu hallerde yurt dışında kalma süresi ilgili yönetim kurulunun kararı ve rektörün onayı ile yarısına kadar uzatılabilir. Bunlar hak ve yükümlülükleri bakımından 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre aynı amaçla yurt dışına gönderilenlerin tabi oldukları hükümlere tabi olurlar. Ancak, bunlara yapılacak ödemenin miktarı Devlet memurlarına yapılacak ödemeyi geçmemek üzere üniversite yönetim kurulunca daha düşük olarak tespit edilebilir. Öğretim elemanlarından kendilerine yurt dışı kuruluşlarınca burs veya ücret sağlananlar, görev yapacakları sürece Yükseköğretim Kurulunun belirleyeceği esaslara göre üniversite yönetim kurulunun kararı ile aylıklı veya aylıksız izinli de sayılabilirler.

Gerek birinci fıkraya göre geçici görev yolluğu verilmek suretiyle yurt içinde ve yurt dışında bir yere gönderilenler olsun, gerekse ikinci fıkraya göre gidiş-dönüş yol yevmiyesi ile gideri ödenmek suretiyle yurt dışına gönderilenler olsun, bunlara verilecek yolluk, emsali Devlet memuruna verilen yolluğun aynı olmak üzere genel hükümler çerçevesinde tespit edilir. Geçici görev yolluğu Yükseköğretim Kurumu hesabına gönderilenlere kurum bütçesinden üniversite dışındaki kurum hesabına gönderilenlere ise ilgili kurumun bütçesinden ödenir.

(Ek: 14/5/1997- 4249/2 md.) Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarındaki Yüksek Öğretim Kurumlarından resmi davet alan öğretim elemanlarına 3 yılı aşmamak ve bütün özlük hakları saklı kalmak üzere üniversite yönetim kurulunun kararı ve Milli Eğitim Bakanlığının onayı ile aylıklı izin verilebilir." hükmüne yer verilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde araştırma görevlisi olarak görev yapmakta

iken, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35.maddesi uyarınca davalı idare adına Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde lisansüstü eğitim (doktora) yapmak üzere görevlendirilen davacının buradaki eğitimini tamamladıktan sonra davalı idarece 17.11.2008 tarihinden itibaren 6 ay süreyle ABD FIorida Üniversitesi'ne gönderildiği, 17.05.2009 tarihinde de bu görevlendirmenin 3 ay süreyle uzatıldığı, davacının 31.03.2010 tarihinde istifa etmesi nedeniyle 01.07.2010 tarih ve 308 sayılı işlemle mecburi hizmetini çalışarak yerine getirmediğinden bahisle yüklenme senedine göre tarafına yapılan ödemelerin tahsilinin istenildiği, bunun üzerine ABD FIorida Üniversitesi'nde görevlendirilmeden önce davacı ile müşterek borçlu ve müteselsil kefilleri tarafından düzenlenen 11.11.2008 tarihli taahhütname ve yüklenme senedinin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu duruma göre, taahhüt ve kefalet senedinin davacı ve kefilleri tarafından tek taraflı olarak imzalanarak idareye karşı taahhütte bulunulması karşısında, davacı tarafından senedin iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın başvurusunun kabulü ile davalı Rektörlük vekilinin görev itirazının reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Sakarya 2. İdare Mahkemesi'nin 12.01.2011 gün ve E:2010/1110 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 03.10.2011 gününde Üye Sıddık YILDIZ'ın KARŞIOYU ve OYÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

KARŞI OY YAZISI

Dava, Davalı Üniversitede araştırma görevlisi olarak çalışmakta iken, ABD FIorida Üniversitesi'ne gönderilen ve daha sonra görevinden istifa eden davacının, gönderilmeden önce imzaladığı ve görevinden istifa etmesi sonrasında davalı Üniversite tarafından uygulamaya konulan 11.11.2008 tarihli taahhüt ve yüklenme senedinin iptali istemiyle açılmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-a maddesinde, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları idari dava türleri arasında sayılmıştır.

2547 sayılı Yasa uyarınca başka bir üniversitede öğretim üyesi yetiştirme programı kapsamında eğitim yapmak üzere görevlendirilmesindeki amaç göz önünde bulundurulduğunda, davacının bu taahhüt ve kefalet senedini idare ile eşit düzeyde olarak, isteği ve özgür iradesi ile imzaladığından söz etmeye olanak bulunmadığından ortada özel hukuk alanını ilgilendiren bir uyuşmazlık bulunmamaktadır.

İdarece kamu gücüne dayanılarak ve tek taraflı irade ile kurulan taahhüt ve kefalet senedine ilişkin uyuşmazlığın 2577 sayılı Yasanın 2/1-a maddesinde sayılan iptal davaları kapsamında görüm ve çözümünde idari yargı görevli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nca yapılan başvurunun reddi gerektiği görüşüyle, aksi yöndeki karara karşıyım.

Üye

Sıddık YILDIZ